

bliver Mellemed mellem Godseieren og vedkommende Fæsters Familie, og jeg kan se en særlig Grund til netop at indskyde dette Mellemed heri, at man tror saaledes at undgaa eller omgaa det farlige Princip om en Medeiendomsret for den enkelte Familie til den enkelte Fæstegaard. Tilfald, hvad der end fra et strengt Rettsstandpunkt maatte kunne anføres imod denne Fremgangsmaade i de to Former, jeg nu har nævnt, saa kan det dog siges, at det Brud, der sker paa Principet, i og for sig er meget lille, og at praktiske Hensyn kunne føre til at overse den lille Inkorrektion, som derved begaas. Men jeg anser det for at være uføreneligt med Fæstetvangens hele Historie, med den hele Lovgivningsudvikling, som paa dette Omraade har fundet Sted, at Karakteren af Fæstetjord skulde kunne bortfalde for større eller mindre Stykker Jord ved en Indbetaling i Statskassen, saaledes som i al Almindelighed, af en vis Sum Penge. Det er jo derpaa, at den ærede Indenrigsministers Forslag under Nr. 1 gaar ud i dets Slutningsparagraf, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen) misbilligede, som han ønskede fjernet, og hvori jeg forsaavidt gjerne kunde være enig med ham. Jeg tør ikke indestaa for, at der ikke kan have været en tidligere Leilighed, hvor maaste et lignende System, den samme Grundsætning, er bleven vedtaget her i Folkethinget, uden at jeg har stemt derimod, og jeg tør ikke ganske sikkert sige, om der ikke findes nogen gyldig gjældende Lov, hvorved denne samme Taale paa en eller anden Maade har fundet sit Udtryk — jeg tror ikke det Sidste, men jeg frygter for, at det Første kan være Tilfældet. Smidlertid har der ikke tidligere været saa stor Opfordring til at nedlægge nogen Indsigelse imod denne Grundsætning, fordi der aldrig har været Tale om dens Anvendelse i nogen stor Maalestok; men det høres mig for, at der ved de Reformer i Fæstelovgivningen, som nu ere begyndte paa en hel ny Vej, og hvoraf det af det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds indbragte Lovforslag kun er eet, medens vi i disse Dage fra Landstinget have modtaget et andet — at der ved disse

Forsøg mere og mere søges brudt Veien for den almindelige Grundsætning, at Fæstetvungen kan bortfalde for hele Gaarde eller Stykker af Bondejord derved, at der indbetales en vis Sum i Statskassen. Efter min Overbevisning er der Intet, som kan afgive den dertil fornødne Hjemmel; det har aldrig været Staten som finantiel Institution, der har paalagt Fæstetvungen, og Staten har ingen Ret til at gjøre sig nogen Indtægt ud af dette Forhold. De to Parter i Sagen er Bondestanden — eller i det Høieste Staten paa denne Bondestands Vegne — og Godseierne; men man kan ikke tage nogen af disse Parter bort og gjøre Staten til den Berettigede i hans Sted. Nu har jeg vel set, at der i forskellige Forslag og navnlig ogsaa i et af de Forslag, der laa for os ifjor, var Tale om, at de Pengesummer, Staten paa denne Maade maatte opbevare, skulde samles til en eller anden Fond, som skulde komme Bondestanden, Landvæsenet, Agerbruget eller lignende almindeligt Formaal til Gode. Jeg anser ikke dette for at være nogen virkelig Udvei af den Mislighed, som jeg har tilladt mig at paavise; men tværtimod tror jeg, at man derved føier til Noget, som i og for sig er ukorrekt og uoverensstemmende med Lovgivningen, tillige Noget, der strider imod Grundsætninger, som vi forøvrigt søge at følge i vor Statsusholdning. En almindelig Fond til Landvæsenets Fremme eller til Bondestandens Ophjælpning synder i to Retninger imod de Grundsætninger, der nutildags gaa igjennem vor hele Statsstyrelse, nemlig for det Første derved, at man drager Staten ind i en direkte Deltagelse i Forhold, som ellers erklæres for at være Staten uvedkommende, fordi de skulde overlades til den private Virksomhed, og for det Andet derved, at man stifter en særlig Fond med et særligt Formaal, hvilket paa en Tid, hvor man ivrig bestræber sig for at bortfjerne alle nedarvede særlige Fonds, synes at være en høj Grad af Inkonsekvens. Hertil kommer endnu en anden Omstændighed. Der har engang været indbragt her i Folkethinget et Lovforslag, som gik ud paa, at Staten skulde træde frem som særlig Hjælper og Understøtter af de 10de Familier, som ved Loven af 19de